

# LEGE PLEKKEN



SAMMY

CLAIRE



# IN DE KLAS



MANON



ASHIK

Eén op de dertig kinderen wordt thuis mishandeld. De kans is dus groot dat ook een van jouw oud-klasgenoten slachtoffer was. Het wrange is: de omgeving grijpt meestal niet in, zodat het misbruik jaren ongestraft kan doorgaan. Reden voor minister Rouvoet van Jeugd en Gezin om de site [watkankiddoen.nl](http://watkankiddoen.nl) te lanceren. Mariska was zo'n kind dat hulp had moeten krijgen. ›





MARISKA

## 'DE BUREN MOETEN HET HEBBEN GEZIEN, MAAR NIEMAND GREEP IN'

◀ “Als twaalfjarige ging ik voor het eerst uit logeren, bij mijn oom en tante. Mijn oom kwam 's nachts niet bij me in bed liggen en ik hoefde ook niets bij hem te doen. Ineens begreep ik dat het niet normaal was wat mijn vader en opa deden.

Er was wel meer niet normaal in ons gezin. Mijn moeder heeft een verstandelijke beperking. Ze vroeg na schooltijd nooit hoe mijn dag was geweest. Mijn vader werkte veel en gamede de rest van de tijd. Als hij in het spel 'doodging', schold hij mij, mijn broer of zusje uit. 'Kijk nou, wat je gedaan hebt!' tierde hij dan. Ik dacht echt dat het mijn schuld was. Tijdens het eten moesten we snel zijn, anders vrat mijn moeder alle aardappels op. En de dagen waarop ik later thuiskwam, na voetbaltraining, was er geen avondeten voor me bewaard. Dus at ik maar niets.”

Mariska Hut (20) is een van de ruim honderdduizend slachtoffers per jaar van kindermishandeling. **Naar schatting overlijden jaarlijks tussen de veertig en tachtig kinderen aan de gevolgen ervan.** Zelf vindt Mariska kindermishandeling een groot woord: “Oké, dat mijn vader en opa mij misbruikten, valt onder kindermishandeling. Maar ik denk bij mishandeling toch vooral aan slaan. En dat gebeurde niet. Mijn moeder snapte door haar verstandelijke beperking gewoon niet hoe ze ons moest opvoeden.”

Toch wordt onder mishandeling meer verstaan dan sexueel en fysiek geweld. Ouders die een kind uitschelden of zeggen dat het dom is, maken zich schuldig aan psychische mishandeling. Fysieke verwaarlozing (op gebied van voeding, kleding en hygiëne) en psychische verwaarlozing

(desinteresse) zijn ook vormen van kindermishandeling.

“Vaak verstopte ik me in de gang onder de kapstok en dacht ik aan doodgaan,” vertelt Mariska. “Of ik pakte een zakmes en zei: ‘Ik steek mezelf dood!’ ‘Je doet maar,’ riep mijn vader dan. Maar wie zou er dan voor mijn vijf jaar jongere zusje zorgen? Wie jeugdzorg uiteindelijk heeft getipt, weet ik niet. Misschien de thuiszorghulp, die wekelijks kwam schoonmaken. Of de buurman. Hij belde mijn tante vaak als mijn driejarige zusje weer eens urenlang huilend voor het raam stond. Mijn moeder liet haar namelijk gewoon alleen als ze zin had om ergens een taartje te eten.”

Op haar negende krijgt Mariska een gezinsvoogd. Hij stuurt haar naar een zogenaamd boddaertcentrum, waar ze na school huiswerk maakt, spelletjes doet om sociale vaardigheden te oefenen en een warme maaltijd eet. Daar krijgt ze eindelijk vriendinnen en leert ze met mes en vork te eten. Thuis verandert er niets. Tot het drankmisbruik van haar moeder de spuigaten uitloopt. **Mariska zit inmiddels in de vierde klas van de havo en wordt tijdens de lessen om de haverklap gebeld door de politie: of ze haar moeder van het bureau kan komen halen.**

“Mijn moeder werd opgenomen en de gezinsvoogd stuurde mij naar een therapiegroep voor meiden met verslaafde ouders. Dat was heel fijn, om met anderen over thuis te praten.”

## 'INEENS BEGREEP IK DAT HET NIET NORMAAL WAS WAT MIJN VADER EN OPA DEDEN'

In het jaar dat volgt, krijgt Mariska maar liefst vijf voogden toegewezen. Zij hebben meer machtsmiddelen dan een gezinsvoogd en kunnen haar bijvoorbeeld uit huis plaatsen als ze dat nodig vinden. Mariska baalt ervan dat ze steeds een andere voogd heeft, maar een van hen brengt haar wel in contact met twee in misbruik gespecialiseerde jeugdhulpverleners van het Leger des Heils. Mariska: “Aan hen heb ik veel gehad. Ze hielpen me praten over het misbruik en leerden me trots te zijn op mijn diploma’s vmbo en havo, die ik ondanks alles haalde.” Terugkijkend vindt Mariska dat het veel te lang heeft geduurd voordat het gezin hulp kreeg. “Buren en mensen op school moeten hebben gezien dat ik als kleuter’s winters in zomerkleding liep. Of dat mijn moeder schreeuwend

## WAT IS ER AAN DE HAND?

De meldingen die worden gedaan bij het AMK zijn onder te verdelen in zes categorieën

- 39%** getuige van huiselijk geweld
- 35%** psychische verwaarlozing
- 18%** psychische mishandeling
- 17%** fysieke verwaarlozing
- 17%** fysieke mishandeling
- 6%** seksuele mishandeling

achter me aan naar buiten rende, als ik het bier had verstoopt of een Wehkamp-gids uit haar handen had gerukt zodat ze niet nog meer schulden maakte. Maar niemand greep in.”

**Voor veel mensen is de drempel om in te grijpen hoog.** Ze twijfelen of er wel echt sprake is van kindermishandeling, weten niet waar ze terecht kunnen met hun vermoedens of zijn bang voor de consequenties. Natasja Wilhelm (37) herkent die motieven. Een paar jaar geleden werkte ze als locatiemanager op een kinderdagverblijf en werd door een moeder in vertrouwen genomen. De moeder vermoedde dat opa, de vader van haar ex-man, aan haar dochter zat en wilde weten of de peuter zich op de crèche vreemd gedroeg. Natasja wist niet wat ze met het verhaal

aanmoest en waar ze terecht kon voor advies, maar na wat googelen ontdekte ze de site van het Advies- & Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Toch belde ze niet meteen. Natasja: “Ik dacht: straks halen ze het meisje meteen uit huis. Dan heb ik ruzie met die moeder en is haar vertrouwen in mij en het kinderdagverblijf weg. Of stel dat opa hoort dat ik heb gebeld en ontzettend kwaad wordt?” Omdat ze met het verhaal in haar maag zat, besloot ze uiteindelijk – met klamme handen en klotsende oksels – toch het AMK te bellen. De AMK-medewerker stelde allerlei vragen: is het kind schrikachtig, hoe vaak gaat ze naar opa en waarom houdt de moeder haar niet weg van hem? Natasja: “Ik wist eigenlijk nergens echt antwoord op. Het AMK adviseerde me toen om deze vragen aan de moeder te stellen.”

Het gesprek dat Natasja had met het AMK is een adviesgesprek: het AMK doet dan (nog) niets met de informatie. Bellers kunnen ook telefonische begeleiding krijgen over hoe ze ouders en kinderen kunnen helpen, een zogenaamd consult. Maar ook dan zoekt het AMK nog niet zelf contact met het gezin. Pas als de situatie niet verandert of te ernstig lijkt, neemt het AMK de verantwoordelijkheid over en wordt het consult een melding, als de beller daarmee akkoord gaat tenminste.

In Natasja’s geval beloofde de moeder naar de huisarts te gaan om haar dochttertje te laten onderzoeken. Maar dat deed ze niet. Iedere keer als Natasja haar eraan vroeg, wuifde ze de vraag weg. “Ik begon te twijfelen aan het verhaal. Die moeder was gescheiden, wilde ze niet gewoon aandacht trekken? Of haar ex in een kwaad daglicht stellen? Na een half jaar besloot ik om nog een keer contact op te nemen met het AMK.” Omdat ook de AMK-medewerker de situatie moeilijk



‘IK DURFDE NIET  
TE BELLEN.  
STRAKS KREEG  
IK RUZIE MET  
DIE MOEDER’

NATASJA

## 'OOK AL HEB IK EEN SLECHT GEVOEL OVER EEN ZAAK, ZONDER BEWIJS KAN IK NIETS DOEN'

« kon inschatten, wilde die zelf met de moeder gaan praten. Dat betekende wel dat Natasja echt een melding van kindermishandeling moest maken en dat ze de moeder hierover moest informeren. “Ik zag daar vreselijk tegenop. Die moeder was heel emotioneel, maar uiteindelijk lukte het me om haar ervan te overtuigen dat het een goede stap was en ging ze akkoord.”

Niet elk telefoontje naar het AMK leidt tot een melding: in 2008 bleek bij tweederde van de ruim vijftigduizend gesprekken melden niet nodig. Bellers zijn bijvoorbeeld gerustgesteld omdat de tekenen toch niet duiden op mishandeling of besluiten om de ouders zelf naar vrijwillige hulpverlening te begeleiden. In ruim tachtig procent van de officiële meldingen is er ook daadwerkelijk sprake van kindermishandeling. Simone van Roekel (34) werkt bij het AMK. Naast het adviseren van bellers en het voeren van consultgesprekken, legt ze huisbezoeken af om de gemelde zorgen te bespreken en onderzoekt ze of kinderen worden mishandeld. En dat is niet altijd het geval. “Soms zitten er valse of onbewijsbare meldingen bij,” vertelt ze. “Dan is de anonieme beller waarschijnlijk een buurman, die het gezin vanwege burenruzies een hak wil zetten. Ook heb ik een paar keer meegemaakt dat bij het huisbezoek bleek dat ouders zelf al hulp hadden ingeroepen voor bijvoorbeeld

### BOOSDOENERS & SLACHTOFFERS

**Ouders die weinig of geen sociaal netwerk, geen werk, schulden, psychische problemen, een verslaving of een depressie hebben, neigen eerder tot kindermishandeling. Vooral kinderen jonger dan drie jaar zijn kwetsbaar, omdat ze niet goed kunnen vertellen wat hun overkomt en veel thuis zijn. Ook kinderen van gescheiden of laagopgeleide ouders, huilbaby's en kinderen met gedrags- en ontwikkelingsproblemen of een handicap lopen meer risico mishandeld te worden. Verwaarlozing en geweld komen het meest voor bij jonge, onervaren ouders. Jongens en meisjes worden ongeveer even vaak mishandeld.**



SIMONE

hun gedragsgestoorde zoon. In zo'n situatie zijn de ouders heel verdrietig dat de omgeving blijkbaar niet heeft gezien hoe ze hun best doen. In zulke gevallen is het dan ook een nadeel dat je het AMK anoniem kunt bellen omdat de ouders er niet achter kunnen komen wie de melding heeft gedaan en aan diegene kunnen uitleggen hoe de vork in de steel zit. Het resultaat: argwaan richting de mensen in hun omgeving. Was het tante Janny die belde? Of collega Henk?” **Drie op de tien meldingen worden door burens, kennissen of familie gedaan.** In zeven van de tien gevallen is het de huisarts, leerkracht of andere beroepskracht die de telefoon pakt. Het komt maar zelden voor dat kinderen of gezinsleden de mishandelingen zelf melden.

Simone: “Soms heb ik na een huisbezoek nog steeds het gevoel dat iets niet pluis is, maar kan ik er mijn vinger niet op leggen. Als ook de school of huisarts geen concrete bewijzen heeft, moet ik de zaak sluiten, al hou ik er een slecht gevoel aan over.” Want zonder voldoende bewijzen is het lastig ouders tot hulpverlening te bewegen en heeft de Raad voor de Kinderbescherming onvoldoende grond om via de rechter gedwongen hulpverlening op te leggen, het kind

onder toezicht van Jeugdzorg te stellen of uit huis te plaatsen. “Ik zeg dan eerlijk tegen ouders dat ik ze niet kan dwingen om hulp te aanvaarden, maar dat ik wel denk dat die nodig is. Vaak komt er van zulke gevallen een paar maanden later toch weer een melding binnen. Sowieso bel ik na drie maanden altijd met een betrokken professional, zoals het consultatiebureau, de schoolverpleegkundige of een docent. Om van hen te horen hoe het met het kind gaat en om ze alert te houden.”

Als er wel duidelijk sprake is van kindermishandeling en ouders bereid zijn om hulp te aanvaarden, begeleidt Simone hen naar Bureau Jeugdzorg voor hulp, in de vorm van maatschappelijk werk, opvoedondersteuning of therapie. Degene die de melding van mishandeling heeft gedaan, wordt door het AMK op de hoogte gesteld van de vervolgstappen, maar blijft er verder buiten. Daaraan moest Natasja, die melding deed van het peutertje op haar kinderdagverblijf, even wennen. “Het was raar om het los te laten. Ik had zó meegeleefd. Tegelijkertijd was het ook fijn dat iemand anders de verantwoordelijkheid van me overnam.”

Bij Mariska komt de hulpverlening pas op gang als haar zusje op school vertelt dat ze wordt misbruikt. Mariska is dan zeventien. “Toen ging er een belletje bij mij rinkelen. Ik had het misbruik, dat van mijn zevende tot mijn twaalf-

## KOM IN ACTIE

**Een close-up van een bed in een meisjesslaapkamer. Op het dekbed staat ‘Dit wordt ons geheimpje’. Een ander shot: houten traptreden met een spoor van letters naar beneden, die de zin ‘Het was een ongelukje’ vormen. Met deze tv-spotjes begon de overheid in maart 2009 een twee jaar durende campagne om het Advies- & Meldpunt Kinder mishandeling (AMK) meer bekendheid te geven. Volgens het ministerie voor Jeugd en Gezin steeg na drie maanden campagne voeren het aantal omstanders dat signalen van kindermishandeling herkent van 41 naar 49%. Eind vorig jaar was de website [wtkanikdoen.nl](http://wtkanikdoen.nl) bijna 105.000 keer bezocht. Een ander initiatief om burgers op kindermishandeling te attenderen is het omstreken [No Kidding \(www.no-kidding.nu\)](http://www.no-kidding.nu), dat vooral schokkende filmpjes vertoont (kijk op Youtube), maar niet goed duidelijk maakt wat je zelf kunt doen om kinderen te helpen.**

de was, zo diep weggestopt, dat ik het me niet herinnerde. Ik droomde erover, maar geloofde niet dat het echt was gebeurd. Het was bovendien al jaren niet meer voorgekomen, want na die logeerpartij bij mijn oom en tante riep ik de eerstvolgende keer: ‘Ga weg!’. Daarna is mijn vader aan mijn zusje begonnen. Ineens begreep ik waarom ze zo vaak bij mij in bed wilde slapen. Daar had ik niet altijd zin in, ik voel me er nog steeds schuldig over.”

Mariska en haar zusje leggen een bekentenis af bij de politie. Afschuwelijk, volgens Mariska, want ze moeten alle details onthullen. Haar vader draait de bak in en de kinderen worden uit huis geplaatst. Via Jeugdzorg krijgt Mariska training om zelfstandig te wonen. Haar oudste broer woont op zichzelf, haar verstandelijk gehandicapte broertje nog altijd in een gezinsvervangend tehuis en haar moeder verblijft inmiddels permanent in een psychiatrisch centrum. Mariska’s zusje woont bij een pleeggezin, ver weg van Mariska’s woonplaats. “Ik mis haar verschrikkelijk. **Jaren heb ik voor haar gezorgd. Ik voel me als een moeder die haar kind kwijt is.**”

Inmiddels is haar vader vrijgekomen. “Ik heb nog een keer met hem afgesproken, samen met mijn broer en mijn moeder. Het is toch mijn vader en ondanks alles miste ik het om een gezin te zijn. De ontmoeting was heel raar. Moest ik hem een hand geven? Hem op de wang kussen? Ik raakte er zo van in de war dat ik hem voorlopig niet meer wil ontmoeten.”

Kinderen kunnen nog jaren last hebben van mishandeling. Denk bijvoorbeeld aan langdurige klachten na opgelopen botbreuken of ongewenste zwangerschappen en groei- en ontwikkelingsachterstanden. Trauma’s, zelfverwonding en psychische klachten komen ook voor en sommige mishandelde kinderen ontwikkelen als volwassene een persoonlijkheidsstoornis, zoals dwangmatig gedrag, schizofrenie of borderline. Daar komt nog bij dat ze een grotere kans hebben dat ze later (ongewild) ook hun eigen kinderen mishandelen.

Met Mariska gaat het goed. Ze zit in het tweede studiejaar van de Sociaal Pedagogische Hulpverlening, wil na haar studie op een boddaertcentrum werken en heeft sinds twee jaar een vriend. “Op lastige momenten vormt voetballen een goede afleiding voor me,” zegt ze. “En humor helpt, ik kan behoorlijk harde grappen maken.” Zelf vind ze het niet bijzonder dat ze zo goed terecht is gekomen. “Ik zag wat alcohol met mijn moeder deed, ik wil er alles aan doen om niet zoals zij te eindigen.” ●

MEER INFORMATIE? KIJK OP [WTKANIKDOEN.NL](http://WTKANIKDOEN.NL) OF [WWW.AMK-NEDERLAND.NL](http://WWW.AMK-NEDERLAND.NL).

‘IK RIEP DAT HIJ WEG MOEST GAAN. DAARNA IS HIJ AAN MIJN ZUSJE BEGONNEN’